

Un nen: altres geosinònims (II)

(ALDC, III, 498. Un nen [fins als vuit o deu anys])

Aquests geosinònims sovint conviuen amb algun o altre mot del mapa anterior (*nin, nen, xic*; veg. mapa 359); només hem cartografiat els significants d'una certa freqüència. Entre els seus orígens i motivacions cal notar: *a)* altres mots d'origen expressiu com *minyó* 85, 99; *petit* 119; *b)* una tendència a la dignificació de mots inicialment de caire pejoratiu: *al·lot* 71 deriva de l'ant. *arlot* 'jove de mala vida, bergant'; *bordegàs* 31, 40, 55, augmentatiu de *bord* 'bastard' (*bordegot* 100); el ross. *pallago* (< *pallargo* < *pallardo*), aquest -crec- pres de l'oc. *palharo* "garçon qui couche sur la paille" (Mistral); *vaiilet* 26, 34, d'un anterior *vaslet* (< cèltic *VASSELITIOS, dim. de VASSOS 'servidor', origen de VASSALLOS 'vassall'); *nano*, del llat. NANUS 'diminut en la seva espècie'; *marrec* (var. *marreco* 101), der. de *marrà* 'mascle de l'ovella no castrat'; *mocós* 152, del cast. *mocoso*, aplicat primer al nen del nas del qual pengen mucositats; *c)* diminutius diversos: als ja vistos (*noiet, ninet, ninon, nenet, xicot, xicotet*) podem afegir el men. *fillet* 70, 71, 72, dim. de *fill* (< llat. FILIU); *fadrinet*, dim. de *fadrí*; *nadó* 16, 63, del llat. tardà NATONE, de NATUS 'nat' amb el suf. dim. -ó; *d)* manlleus a altres llengües: *crio*, del cast. (enfront de

cria 182, de verbal de *criar* < llat. CREARE), com *nene, mocós, xiquillo; sagal* (o *sagalet* 131), der. del cast. *zagal* (< àr. andalusí ZAGALL 'jove; valent'); *xaval* (s. XIX) (o *xavalet* 38, 150, 159), deutor al gitano [tʃ]avale, vocatiu masculí plural de [tʃ]avó 'fill, noi'; *garrít* 84 (s. XVI), potser del cast. *garrido* a través del romancer i la cançó popular (DECat); *e)* altres: *criatura*, pres del llat. CREATURA, amb tancament *e > i* per hiati; *manyaco* 188 (*munyaco* 186, amb canvi *a > u* per labialització causada per la *m*) podria derivar de *mà, manya* o *maniàc* en el sentit de 'aviciat, mansoi' aplicat a "criatures i animals capritxosets, malcriats pels seus" (DECat); *infant* (o *infantó* 74), del llat. INFANTEM 'incapaç d'enraonar; nen petit', der. de FARI 'parlar'; *mainada* 7, 10, 23 (< *maisnada* < *maisonada*, der. de l'arcaic *maiso(n)* 'estatge, residència', del llat. MANSIONEM 'permanència, habitatge') que, amb variació de suf. (-ada > -atge) o derivació directa del llat. MANSIONATICU, ha donat el ross. *mainatge* 'conjunt d'infants' → 'infant'.

Són mots normatius *criatura, infant, mainatge, manyac, marrec, nadó, vaiilet, xaval*; i, amb la designació de 'noi, xicot', *al·lot* (*atlot* al DG₁, 1932), *bordegàs, minyó* i *xicot*.

